

Науковий керівник:** доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адвокатури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого **Вільчик Тетяна Борисівна

Фляжнікова Я.В.

аспірант кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА У ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Підвищена увага до принципів у діяльності адвоката – не випадкова. Це зумовлено тим, що особа, яка здійснюючи свою професійну діяльність захищає права, свободи та законні інтереси інших. До того ж, слід вказати, що тріадою європейських цінностей – є верховенство права, демократія та права людини. В Україні визнається і діє принцип верховенства права [1, ст. 8], реалізація якого неможлива без належного законодавчого регулювання у профільних нормативно-правових актах.

У відповідності зі статтею 3 Статуту Ради Європи вимога про визнання принципу верховенства права є складовою частиною національної правової системи [2]. Визнаючи принцип верховенства права, Конституція України створила належні умови ефективного захисту прав і свобод людини, затвердила, що національне законодавство не повинно суперечити природнім правам людини, зокрема, на життя, свободу, безпеку, власність, рівність тощо.

Загалом, для адвокатів принцип верховенства права набуває особливого значення, оскільки вони мають спрямовувати свою діяльність на захист загальновизнаних принципів і норм міжнародного права, основним пріоритетом якого є права і свободи людини і громадянина. Визнання і дотримання принципу верховенства права є однією з основних і невід’ємних ознак правової держави, у побудові якої бере активну участь адвокатура, керуючись своїм конституційним призначенням.

Зокрема, право особи на судовий захист є одним із найважливіших прав людини, яке нормативно закріплено в європейських країнах, Конституції України та іншому законодавстві. Принцип верховенства права означає можливість кожного відстоювати свої права в суді. Ефективне використання цього права найчастіше можливо лише за наявності професійного представника, тобто адвоката.

На думку вітчизняних науковців, у понятті верховенства права переплітаються правові та політичні, культурні й етичні мотиви, внутрішньодержавні та міжнародні, національні й загальнолюдські аспекти,

наукова істина і цінності добра й справедливості, досягнення правової теорії і практичний юридичний досвід, правові ідеї та здоровий глузд [3, с. 41].

П. М. Рабінович висвітлює верховенство права як всезагальну роль права у стосунках між усіма учасниками суспільного життя, у життєдіяльності державних і недержавних організацій, соціальних спільностей, груп, об'єднань, усіх людей [4, с. 11].

У Правилах адвокатської етики (далі – ПАЕ) розділом II «Основні принципи адвокатської етики» передбачено їх суть. Зокрема, у статті 7 «Дотримання законності» вказано на те, що у своїй професійній діяльності адвокат (адвокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язаний використовувати всі свої знання та професійну майстерність для належного захисту й представництва прав та законних інтересів клієнта, дотримуючись чинного законодавства України, сприяти утвердженню та практичній реалізації принципів верховенства права та законності [5].

Далі у цій же статті вказано на те, що адвокат не може давати клієнту поради, свідомо спрямовані на полегшення вчинення правопорушень, або іншим чином умисно сприяти їх вчиненню його клієнтом або іншими особами. До того ж, адвокат не має права у своїй професійній діяльності вдаватися до засобів та методів, які суперечать чинному законодавству або ПАЕ [5].

У Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» акцентується увага на тому, що адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів [6, ст. 4].

На основі вищевикладеного очевидно що, у Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та ПАЕ принцип верховенства права не конкретизовано. А у ПАЕ взагалі принцип верховенства права прописаний разом із принципом законності. Попри те, що у Присязі адвоката України принцип верховенства права розглядається як першочерговий.

Тому, важливою постає необхідність, сьогодні, у ПАЕ принцип верховенства права виділити окремою статтею де зазначити, що: «у своїй професійній діяльності адвокат (адвокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язаний використовувати всі свої знання та професійну майстерність для належного захисту й представництва прав та законних інтересів клієнта, дотримуючись чинного законодавства України, сприяти утвердженню та практичній реалізації принципу верховенства права».

Отже, назва статті 7 ПАЕ – є дещо застарілою. За формою та змістом їй притаманний дух радянської доби. Сама назва цієї статті сконструйована так, що дозволяє сприйняти за її фундаментальну ідею – законність, а не верховенство права. При цьому, нехтувати принципом законності у будь-якій цивілізованій спільноті – неможливо. Логічна структурованість нормативного закріплення принципів адвокатської діяльності у ПАЕ надасть змогу їх кращого сприйняття, а відтак і ефективніший практичний реалізації.

Список використаної літератури:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Статут Ради Європи від 5 травня 1949 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001 (дата звернення: 28.09.2020).
3. Принцип верховенства права: проблеми теорії і практики: у 2-х кн. за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. К.: Конус-Ю, 2008. Кн. 2: Принцип верховенства права у діяльності держави та адміністративному праві. відп. ред. В. Б. Авер'янов. 314 с.
4. Рабінович М. П. Права людини і громадянина в Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень). Х.: Право, 1997. 64 с.
5. Правила адвокатської етики: затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів України 9 червня 2017 року URL: <http://vkdka.org/wp-content/uploads/2017/07/PravilaAdvokatskojiEtiki2017.pdf> (дата звернення: 21.10.2020).
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року. Відомості Верховної Ради. 2013. № 27. Ст. 282.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Кубасенко Андрій Володимирович**

Амельченко В.В.

*студентка 1-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ

Основою діяльності адвокатури, зміст якої вбачає захист прав та інтересів фізичних та юридичних осіб, є не лише відмінне застосування норм матеріального і процесуального права, а й високий рівень особистісної культури. Засади професійної адвокатської діяльності в Україні є рамками, в котрих вона існує. Але доволі високий рівень динаміки розвитку адвокатури привів до наявності певної невизначеності з приводу питання принципів адвокатської діяльності. Тому ми вважали б за доцільне більш повно розібрати цю проблематику, враховуючи її визначну роль для правової системи України в цілому.

Проблеми принципів адвокатської діяльності в Україні у своїх працях розглядали такі вчені, як: Н.М. Бакаянова, Т.В. Варфоломеева, О.Д. Святоцький, К.М. Северин, Л.В. Тацій, С.Я. Фурса, О.Г. Яновська та ін.